

Received/ Makale Geliş 21.06.2023
Published / Yayınlanma 17.08.2023
Volume/ Cilt (Issue/ Sayı) 7 (33)
ss / pp 731-737

10.5281/zenodo.8256017
Araştırma Makalesi
ISSN: 2687-5640
editor@pejoss.com

Davut ÖZKAN

<https://orcid.org/0009-0007-7805-8877>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Ahmet KABACIK

<https://orcid.org/0009-0005-1848-6138>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Didem TÜRKMEN ÜNAL

<https://orcid.org/0009-0006-7542-4547>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Hatice YAĞIZ

<https://orcid.org/0009-0005-4819-0282>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

14-18 Yaş Arası Profesyonel Sporcuların Deprem Sonrası Başarı Motivasyonu Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma

A Study on Achievement Motivation Levels of Professional Athletes Aged 14-18 After the Earthquake

ÖZET

Meydana gelen depremler geniş çaplı yıkıma neden olmuştur. Aşırı doğal afetlerin, etkilenen nüfusun ruh sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı deprem sonrası 14-18 yaş arası profesyonel sporcuların başarı motivasyon düzeylerini cinsiyet ve yaşa göre araştırmaktır. Araştırma, 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinin etkisinin yaşandığı Adana ilinin Kozan ilçesinde 2023 mayıs ayında 14-18 yaş arası profesyonel olarak spor yapan 71 erkek 29 kadın toplam 100 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada Willis (1982) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Tiryaki ve Gödelek (1997) tarafından yapılan "Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği-SÖBMÖ" kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi ve değerlendirilmesi sırasında temel alınan değişkenlere ilişkin betimsel istatistikler, daha sonra da t testi, ANOVA ve Pearson korelasyon katsayısı kullanılarak elde edilen veriler tablolastırılarak sunulmuştur. Verilerin değerlendirilmeleri SPSS 16.0 ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre kadın sporcuların erkek sporculara göre yüksek düzeyde başarıya yaklaşma güdüsüne sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca 15 yaşındaki sporcuların başarıya yaklaşma güdüsünün diğer yaştaki sporculara göre yüksek olmasına rağmen güç gösterme güdüsü ile başarısızlıktan kaçınma güdülerinin diğer yaş guruplarına göre anlamlı düzeyde düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Deprem sonrası sporcuların başarıya yaklaşma güdüsü, olayın etkilerini atlatmak ve normal hayata dönmek için bir motivasyon kaynağı olarak kullanılabilir. Sporcular, zorlu koşullar altında bile hedeflerine ulaşmak için çalışmalarına devam edebilirler.

Anahtar Kelimeler: Başarı Motivasyonu, Deprem, Lise Öğrencisi.

ABSTRACT

The earthquakes caused extensive destruction. Extreme natural disasters are known to have a significant impact on the mental health of the affected population. The aim of this study is to investigate the success motivation levels of professional athletes aged 14-18 after the earthquake according to gender and age. The research was carried out with a total of 100 students, 71 men and 29 women, aged 14-18, who were professionally engaged in sports, in the Kozan district of Adana province, where the effects of the February 6 Kahramanmaraş earthquakes were experienced in May 2023.

In the study, the "Sport Specific Achievement Motivation Scale-SSS" developed by Willis (1982) and adapted in Turkish by Tiryaki and Gödelek (1997) was used. The data obtained by using descriptive statistics on the variables taken as a basis during the statistical analysis and evaluation of the data, and then the t-test, ANOVA and Pearson correlation coefficient are presented in tables. Evaluation of the data was carried out with SPSS 16.0.

According to the results obtained from the research findings, it was seen that female athletes had a higher level of motivation to approach success than male athletes. In addition, it was concluded that although the motivation to approach the success of the 15-year-old athletes was higher than that of athletes of other ages, the motivation to show strength and the motivation to avoid failure were significantly lower than the other age groups.

The motivation of athletes to approach success after the earthquake can be used as a source of motivation to overcome the effects of the event and return to normal life. Athletes can continue to train to reach their goals, even under challenging conditions.

Keywords: Achievement Motivation, Earthquake, High School Student.

1. GİRİŞ

2023 Kahramanmaraş depremleri ya da 2023 Türkiye-Suriye depremleri, 6 Şubat 2023'te dokuz saat arayla meydana gelen, merkez üsleri sırasıyla Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçeleri olan, 7,8 Mw ($\pm 0,1$) ve 7,5 Mw büyüklüklerindeki iki depremdir (Url 1).

Meydana gelen depremler geniş çaplı yıkıma neden olmuştur. Aşırı doğal afetlerin, etkilenen nüfusun ruh sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir.

Bir doğal afetin ardından yaşananlar, afetten etkilenenlerin ruh sağlığı üzerinde derin ve kalıcı izler bırakabilir. Yıkılan binaların enkazından sevdiklerini kaybetmeye kadar, bu tür olaylardan kurtulanlar travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), depresyon ve anksiyete dahil olmak üzere bir dizi ruh sağlığı sorunu yaşayabilir (Bıçakçı ve Okumuş, 2023). Deprem, yaşayan için ciddi bir travma; kayıplar, yaşayanlar için derin bir üzüntü; yaşamayan içinse yine büyük bir kaygı ve üzüntü yaratır (Sönmez, 2022).

Deprem, her yaş grubundaki insanlar için stresli bir durumdur. Ergenlerin tepkisi ise, korku, endişe, panik ve şaşkınlık gibi duygular içerebilir. Bazı ergenler, bu tür stresli durumlarla başa çıkmak için uygun becerilere sahip olabılırken, diğerleri daha zorlanabilir. Deprem gibi doğal afetler, özellikle çocuklar ve gençler gibi savunmasız gruplar için psikolojik olarak zorlayıcı bir deneyim olabilir. Bu tür olaylar, öğrencilerin başarı motivasyonlarını ve akademik performanslarını etkileyebilir. Birçok araştırma, deprem sonrası öğrencilerin psikolojik olarak etkilendiğini ve bu durumun başarı motivasyonlarını azalttığını göstermektedir (Artar, 2003; Sabuncuoğlu vd., 2003; Dizer, 2008; Tanhan ve Kardaş, 2014; Karabulut ve Bekler, 2019; Özkan ve Kutun, 2021). Öğrenciler, depremin neden olduğu kayıplar ve travmatik deneyimler nedeniyle okula gitmekten kaçınabilirler veya okulda konsantre olmakta zorluk çekebilirler. Ancak, öğrencilerin deprem sonrası psikolojik sağlıklarını korumak için alabilecekleri önlemler vardır. Bu önlemler arasında, öğrencilere profesyonel destek sağlamak, okulda güvenli bir ortam yaratmak ve öğrencilerin ihtiyaç duydukları desteği almalarına yardımcı olmak yer alabilir.

Sonuç olarak, depremler gibi doğal afetler sporcu öğrencilerin psikolojik sağlıklarını ve başarı motivasyonlarını etkileyebilir. Ancak, doğru tedbirler alındığında, öğrencilerin bu zorlu deneyimlerden kurtulmalarına ve akademik başarılarına devam etmelerine yardımcı olunabilir.

Başarı motivasyonu, insan kişiliğinin en önemli yönlerinden biridir. İyi bir yaşam için temeldir. Başarı motivasyonuna sahip olmak kişiyi üretken kılar ve özsaygı kazandırır (Demirtaş, 2010). Bir ülkenin refahı, insanların başarı ihtiyacına bağlıdır ve bu da ekonomik büyümesini belirler. Bu rekabetçi dünyada başarılı olabilmek için çocuklar başarı motivasyonuna sahip olmalıdır.

Başarma ihtiyacı, başarı güdüsünün sıçrama tahtasıdır. Bu arzu, diğer biyolojik veya sosyo-psikolojik ihtiyaçlar kadar temel ve doğaldır. Bununla birlikte, rekabetçi bir toplumda, diğerlerinden üstün olma veya akranlarından daha yüksek bir seviyeye ulaşma arzusu yoğunlaşır ve bu da yarışta diğerlerini yenmek için gerekli olan bir şeyi veya her şeyi başarmak için daha güçlü bir güdü veya güdülere yol açabilir ve sonuç olarak kişinin başarısından gurur ve zevk duygusu yaşayabilir (Filiz ve Demirhan, 2018). Bu tür bir başarı arzusu tarafından üretilen motivasyon türüne başarı motivasyonu denir. Başarı motivasyonunun temeli başarı güdüsü, yani başarma güdüsüdür.

Başarı motivasyonu, bireylerin fiziksel tatmin, başkalarından övgü ve kişisel ustalık duyguları gibi ödüllere ulaşmak için çaba gösterme ihtiyaçlarının ne ölçüde farklılık gösterdiği anlamına gelir (McClelland, 1985).

Başarı motivasyonu süreçlerinin altında yatan teoriler, bilişsel bir odak noktasından, bireysel kişilik özellikleri ve görev zorluğuna verilen tepkilerden, ebeveynliğin başarı motivasyonunun gelişimi üzerindeki rolüne ilişkin daha sosyal temelli görüşlere kadar bahsedilse de ve başarı motivasyonunu incelemeye yönelik bu yaklaşımlar teorik çerçevede farklılık gösterse de her bir yaklaşım başarı motivasyonunu bireysel düzeyde gerçekleşen bir süreç olarak görmektedir (Kenç ve Oktay, 2002).

İçsel motivasyon, herhangi bir dış baskıya dayanmak yerine bireyin kendi içinde var olan göreve yönelik bir ilgi veya zevk tarafından yönlendirilen motivasyonu ifade eder. İçsel motivasyon 1970'lerin başından beri sosyal ve eğitim psikologları tarafından incelenmektedir. Araştırmalar, genellikle yüksek eğitim başarısı ve öğrencilerin keyif almasıyla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. İçsel motivasyona ilişkin açıklamalar Fritz Heider'in atıf teorisi, Bandura'nın öz yeterlilik üzerine

çalışmaları ve Deci ve Ryan'ın bilişsel değerlendirme teorisi bağlamında yapılmıştır. Öğrencilerin içsel olarak motive olmaları muhtemeldir. Dışsal motivasyon bireyin dışından gelir. Yaygın dışsal motivasyonlar para ve not gibi ödüller, zorlama ve ceza tehdididir. Rekabet genel olarak dışsaldır çünkü katılımcıyı kazanmaya ve diğerlerini yenmeye teşvik eder, faaliyetin içsel ödülleri keyif almamak. Bireyi alkışlayan bir kalabalık ve kupalar da dışsal teşviklerdir. Sosyo-psikolojik araştırmalar, dışsal ödüllerin aşırı gerekçelendirmeye ve ardından içsel motivasyonda azalmaya yol açabileceğini göstermiştir (Eryılmaz, 2010).

Motivasyon, başarıya bağlı duygular ve hedefler üzerine kuruludur. Genel olarak her şeyin merkezinde motivasyonun yattığı bilinmektedir. Motivasyon yoksa hiçbir çaba gizli potansiyelimizi ortaya çıkarmayacaktır. Eğitim kurumlarımızın sadece akademik başarıya değil aynı zamanda öğrencilerin psikolojik gelişimine de özel önem vermesi son derece hayattır. Öğrencilerin performanslarını ve kariyerlerini de etkileyeceği için motive olmalarını sağlamak için çaba sarf edilmelidir. Ancak önemli olan soru, öğrencilerin nasıl motive edilebileceği ve hangi unsurların motivasyonu etkilediğidir. Daha yüksek öz yeterliliğin öğrencilerde daha yüksek motivasyona yol açtığı düşünülmektedir.

1.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı deprem sonrası 14-18 yaş arası profesyonel sporcuların başarı motivasyon düzeylerini cinsiyet ve yaşa göre araştırmaktır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Deprem sonrası 14-18 yaş arası profesyonel sporcuların başarı motivasyon düzeylerini cinsiyet ve yaşa göre belirlemeye yönelik betimsel nitelikli bu araştırma, genel tarama modelindedir.

2.2. Çalışma Gurubu

Araştırma, 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinin etkisinin yaşandığı Adana ilinin Kozan ilçesinde 2023 mayıs ayında 14-18 yaş arası profesyonel olarak spor yapan öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir.

Tablo1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Erkek	71	71,0
Kadın	29	29,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya; 71'i (%71) erkek, 29'u (%29) kadın olmak üzere toplam 100 kişi katılmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	N	%
14	23	23,0
15	11	11,0
16	31	31,0
17	25	25,0
18	10	10,0
Toplam	100	100,0

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin yaş dağılımı 14 yaş ile 18 yaş arasında değişmekte olup, öğrencilerin %31'inin '16 yaş' gurubuna dahil olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Willis (1982) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Tiryaki ve Gödelek (1997) tarafından yapılan "Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği-SÖBMÖ" kullanılmıştır. Toplam 40 madde (a) güç gösterme güdüsü $r=0.81$, (b) başarıya yaklaşma güdüsü $r=0.82$, (c) başarısızlıktan kaçınma güdüsü $r=0.80$ olarak hesaplanan 3 alt boyuttan oluşan ölçekte yer alan ifadeler 5'li Likert tipi (1) "Hiçbir Zaman" ve (5) "Her Zaman" şeklinde puanlanmaktadır (Tiryaki ve Gödelek, 1997). Demografik verileri elde etmek üzere yaş ve cinsiyetten oluşan iki soruluk kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

2.4. Proje Verilerinin Analizi

Verilerin istatistiksel analizi ve değerlendirilmesi sırasında temel alınan değişkenlere ilişkin betimsel istatistikler, daha sonra da t testi, ANOVA ve Pearson korelasyon katsayısı kullanılarak elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur. Verilerin değerlendirilmeleri SPSS 16.0 ile gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 3. Erkek ve Kadın Katılımcıların ‘Başarıya Yaklaşma Güdüsü’ Alt Ölçeğine İlişkin ‘T’ Testi

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	T
Başarıya yaklaşma	Erkek	71	1,90	,61	-2,07
	Kadın	29	2,17	,54	

(p =,014 ; p<,05)

Tablo 3’te araştırmaya katılan 71 erkek, 29 kadın sporcunun ‘Başarıya Yaklaşma Güdüsü’ alt ölçeğinden almış oldukları ortalama puanlara ilişkin olarak yapılan t testi sonucu görülmektedir. Bu sonuca göre kadın ve erkek sporcuların ‘Başarıya Yaklaşma Güdüsü’ ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (t=-2,07; p<,05). Buna göre araştırmaya katılan kadın sporcuların başarı güdülenmesinin ‘Başarıya Yaklaşma Güdüsü’ alt ölçeğine ilişkin ortalama puanları erkek sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksektir.

Tablo 4. Kadın ve Erkek Katılımcıların “Güç Gösterme Güdüsü” Alt Ölçeğine İlişkin “T” Testi

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	T
Güç gösterme güdüsü	Erkek	71	2,39	,55	1,85
	Kadın	29	2,17	,54	

(p =,068 ; p>,05)

Tablo 4’te araştırmamıza katılan 71 erkek 29 kadın sporcunun ‘Güç Gösterme Güdüsü’ alt ölçeğinden almış oldukları ortalama puanlara ilişkin olarak yapılan t testi sonucu kadın ve erkek sporcuların ‘Güç Gösterme Güdüsü’ ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (t=1,85; p>,05).

Tablo 5. Bayan ve Erkek Katılımcıların “Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü” Alt Ölçeğine İlişkin “T” Testi

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	T
Başarısızlıktan kaçınma	Erkek	71	2,37	,54	1,57
	Kadın	29	2,17	,60	

(p= ,119; p>,05)

Tablo 5’te araştırmaya katılan 71 erkek 29 kadın sporcunun ‘Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü’ alt ölçeğinden almış oldukları ortalama puanlara ilişkin olarak yapılan t testi sonucu kadın ve erkek sporcuların ‘Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü’ ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (t=1,57; p>,05).

Tablo 6. Katılımcıların Yaşa Göre ‘Başarıya Yaklaşma Güdüsü’ Düzeylerine İlişkin ‘F’ Testi

Yaş	N	Ortalama	Standart Sapma
14	23	2,17	,58
15	11	2,36	,50
16	31	2,13	,43
17	25	1,48	,51
18	10	1,90	,74
Toplam	100	1,98	,60

Tablo.7. Katılımcıların Yaşa Göre ‘Başarıya Yaklaşma Güdüsü’ Düzeylerine İlişkin Anova Sonucu

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	9,49	4	2,37	8,51	,000	17 Yaş- 14 Yaş
Gruplar İçi	26,47	95	,28			17 Yaş- 15 Yaş
Toplam	35,96	99				17 Yaş- 16 Yaş

Tablo 7’de çalışmaya katılan toplam 100 sporcunun başarı güdülenmesinin ‘Başarıya Yaklaşma Güdüsü’ alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanları yaş açısından değerlendirilmiştir. Yapılan bu

değerlendirme sonucuna göre, sporcuların yaşları söz konusu olduğunda ‘Başarıya Yaklaşma Güdüsü’ alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. ($F_{(4,95)}=8,51$; $p<0,001$) Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu net bir biçimde ortaya koymak için yapılan posthoc (Tukey HSD) sonucunda; yaşları 14-15-16-17 olan sporcuların Başarıya Yaklaşma Güdüsü ortalama puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre yaşı 15 olan sporcuların Başarıya Yaklaşma Güdüsü ortalama puanlarının ($X=2,36$; $p<0,05$) 14-16-17 yaş grubundaki sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yaşı 17 olan sporcuların başarıya yaklaşma güdüsü ortalama puanlarının ($\bar{x}=1,48$; $p<0,05$) 14-15-16 yaş grubundaki sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde düşük olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında Pearson Korelasyon Katsayısı ile durumluk yaş ve başarıya yaklaşma güdüsü arasındaki ilişki değerlendirildiğinde iki değişken arasında negatif ve anlamlı yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. ($r=-0,35$; $p<0,01$).

Tablo 8. Katılımcıların Yaşa Göre ‘Güç Gösterme Güdüsü’ Düzeylerine İlişkin ‘F’ Testi

Yaş	N	Ortalama	Standart Sapma
14	23	2,26	,54
15	11	1,91	,70
16	31	2,16	,37
17	25	2,84	,37
18	10	2,20	,42
Toplam	100	2,33	,55

Tablo 9. Katılımcıların Yaşa Göre ‘Güç Gösterme Güdüsü’ Düzeylerine İlişkin Anova Sonucu

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	9,61	4	2,40	11,14	,000	17yaş-14yaş
Gruplar içi	20,50	95	,22			17yaş-15yaş
Toplam	30,11	99				17yaş-16yaş 17yaş-18yaş

Tablo 9’da çalışmaya katılan toplam 100 sporcunun başarı güdülenmesinin ‘Güç Gösterme Güdüsü’ alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanları yaş faktörü göz önüne alınarak karşılaştırılmıştır. Yapılan bu karşılaştırma sonucuna göre, sporcuların yaşları söz konusu olduğunda ‘Güç Gösterme Güdüsü’ alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. ($F_{(4,95)}=11,14$; $p<0,001$) Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu net bir biçimde ortaya koymak için yapılan posthoc test (Tukey HSD) sonucunda; yaşları 14-15-16-17-18 olan sporcuların başarı güdülenmesinin güç gösterme güdüsü ortalama puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmuştur. Buna göre, yaşları 17 olan sporcuların güç gösterme güdüsü ortalama puanlarının ($\bar{x}=2,84$; $p<0,05$) 14-15-16-18 yaş gruplarındaki sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yaşı 15 olan sporcuların, yaşı 14-16-17-18 olan sporcuların güç gösterme güdüsü alt ölçeğinden almış olduğu ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde düşük olduğu belirlenmiştir ($\bar{x}=1,91$; $p<0,05$). Bunun yanında Pearson Korelasyon Katsayısı ile durumluk yaş ve güç gösterme güdüsü arasındaki ilişki değerlendirildiğinde iki değişken arasında pozitif ve anlamlı yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($r=0,25$; $p<0,05$).

Tablo 10. Katılımcıların Yaşa Göre ‘Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü’ Düzeylerine İlişkin ‘F’ Testi

Yaş	N	Ortalama	Standart Sapma
14	23	2,09	,51
15	11	2,00	,63
16	31	2,19	,40
17	25	2,84	,37
18	10	2,20	,63
Toplam	100	2,31	,56

Tablo 11. Katılımcıların Yaşa Göre ‘Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü’ Düzeylerine İlişkin Anova Sonucu

Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamli fark
Gruplar arası	9,77	4	2,44	10,73	,000	17yaş-14yaş
Gruplar içi	21,63	95	,22			17yaş-15yaş
Toplam	31,39	99				17yaş-16yaş 17yaş-18yaş

Çalışmaya katılan toplam 100 sporcunun Başarı güdülenmesinin ‘Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü’ alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanların yaş açısından değerlendirilmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucuna göre, sporcuların yaşları söz konusu olduğunda ‘Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü’ alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F(4,95)=10,73$; $p<0,001$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu net bir biçimde ortaya koymak için yapılan posthoc test (Tukey HSD) sonucunda; yaşları 14-15-16-17-18 olan sporcuların başarı güdülenmesinin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü alt ölçeğinden almış olduğu ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre, yaşları 17 olan sporcuların Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü ortalama puanlarının ($\bar{x}=2,84$; $p<0,05$) 14-15-16-18 yaşlarındaki sporcuların Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü alt ölçeğinden almış ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde yüksek olduğu belirlenmiştir. Yaşları 15 olan sporcuların Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü ortalama puanları diğer yaş gruplarındaki sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde düşük olduğu belirlenmiştir ($\bar{x}=2,00$; $p<0,05$). Bunun yanında Pearson Korelasyon Katsayısı ile durumluk yaş ve Başarısızlıktan Kaçınma güdüsü arasındaki ilişki değerlendirildiğinde iki değişken arasında pozitif ve anlamlı yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($r=0,34$; $p<0,01$).

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Başarı gereksinimi kuramında davranışsal eğilimlerden biri olarak değerlendirilen başarıya yaklaşma güdüsü alt ölçeği ortalama puanları cinsiyete göre incelendiğinde; kadın sporcuların, erkek sporculara göre daha yüksek ortalama puana sahip oldukları belirlenmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan kadın sporcuların başarı güdülenmesinin “Başarıya Yaklaşma Güdüsü” alt ölçeğine ilişkin ortalama puanları erkeklerin ortalama puanından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksektir ($t=-2,07$; $p<0,05$).

Sporcuların yaşları söz konusu olduğunda “Başarıya Yaklaşma Güdüsü” alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F(4,95)=8,51$; $p<0,001$). Yaşları “15” olan sporcuların 14-16-17 yaşlarındaki sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde yüksek olduğu belirlenmiştir. Yaşı ‘17’ olan sporcuların 14-15-16 yaşlarındaki sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı biçimde düşük olduğu belirlenmiştir. Yaş ile başarıya yaklaşma arasında ilişki söz konusu olduğunda iki değişken arasında negatif ve anlamlı bir korelasyonun olması da yukarıda ortaya kayan varsayımı destekler niteliğindedir.

“Güç Gösterme Güdüsü” alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F(4,95)=11,14$; $p<0,001$). Yaşları “17” olan sporcuların yaşları 14-15-16-18 sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yaşı 15 olan sporcuların diğer yaşlardaki sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde düşük olduğu belirlenmiştir. Yaş ile güç gösterme güdüsü arasındaki ilişki söz konusu olduğunda her iki değişken arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyonun olması da yukarıda ortaya konan varsayımı destekler niteliğe sahiptir.

“Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü” alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F(4,95)=10,73$; $p<0,001$). Yaşları “17” olan sporcuların yaşları 14-15-16-18 sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yaşı 15 olan sporcuların diğer yaşlardaki sporcuların ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde düşük olduğu belirlenmiştir.

5. ÖNERİLER

Deprem sonrası sporcuların başarıya yaklaşma güdüsü, olayın etkilerini atlatmak ve normal hayata dönmek için bir motivasyon kaynağı olarak kullanılabilir. Sporcular, zorlu koşullar altında bile hedeflerine ulaşmak için çalışmalarına devam edebilirler.

Deprem gibi doğal afetler, insanlar üzerinde birçok psikolojik etki yaratabilir. Sporcular da bu etkilerden etkilenebilirler ve performanslarında düşüş yaşayabilirler. Deprem sonrası sporcuların performansında etkilenme seviyesi, depremin şiddeti, sporcu ve çevresindeki kişilerin durumuna göre değişebilir.

Bununla birlikte, sporcuların performanslarında düşüş yaşamaları kaçınılmaz değildir. Deprem sonrası sporcular, psikolojik destek alarak veya motivasyonlarını arttıracak aktiviteler yaparak performanslarını koruyabilirler. Ayrıca, antrenman programlarını deprem sonrası koşullara uygun şekilde ayarlamak da performans düşüşünü önleyebilir.

KAYNAKLAR

- Artar, M. (2003). Depremi yaşayan ergenlerin gelecek beklentilerinin içeriği. *Kriz Dergisi*, 11(3), 21-27.
- Bıçakçı, A. B. & Okumuş, F. E. E. (2023). Depremin psikolojik etkileri ve yardım çalışanları. *Avrasya Dosyası*, 14(1), 206-236.
- Demirtaş, Z. (2010). Okul kültürü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 35(158), 3-13.
- Dizer, D. (2008). *Sakarya ilindeki liseli ergenlerin 1999 Marmara depremi sonrası travmayı algılama, sosyal destek sistemleri ve umutsuzluk belirtilerinin incelenmesi*. [Yükseklisans Tezi], Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eryılmaz, A. (2010). Ergenlerde Öznel iyi oluşu artırma stratejilerini kullanma ile akademik motivasyon arasındaki ilişki. *Klinik Psikiyatri*, 13(2), 77-84.
- Filiz, B. & Demirhan, G. (2018). Akademik ve spor başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 138-152.
- Karabulut, D. & Bekler, T. (2019). Doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(2), 368-376.
- Kenç, M. F. & Oktay, B. (2002). Akademik benlik kavramı ve akademik başarı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 27(124), 71-79.
- McClelland, D. C. (1985). How motives, skills, and values determine what people do. *American psychologist*, 40(7), 812-825.
- Özkan, B. & Kutun, F. Ç. (2021). Afet psikolojisi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 8(3), 249-256.
- Sabuncuoğlu, O., Çevikaslan, A. & Berkem, M. (2003). Marmara depreminden etkilenen iki ayrı bölgede ergenlerde depresyon, kaygı ve davranış. *Klinik Psikiyatri*, 6, 189-197.
- Sönmez, M. B. (2022). Depremin psikolojik etkileri, psikolojik destek ve korkuyla baş etme. *Totbid Dergisi*, 21(3), 337-343.
- Tanhan, F. & Kardaş, F. (2014). Van depremini yaşayan ortaöğretim öğrencilerinin travmadan etkilenme ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 102-115.
- Tiryaki, Ş., & Gödelek, E. (1997). Spora özgü başarı motivasyonu ölçeğinin Türk sporcuları için uyarlama çalışması. 1. *Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu Bildirileri*, 1.
- Willis, J. D. (1982). Three scales to measure competition-related motives in sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 4(4), 338-353.
- URL 1. "Deprem ne kadar, kaç saniye sürdü? (Kahramanmaraş depreminin yarattığı etki)" NTV. 11 Şubat 2023. Erişim tarihi: 05 Mayıs 2023.